

MESTNI KAVBOJI

CITY SLICKERS

režija: Ron Underwood
scenarij: Lowell Ganz, Babaloo Mandell
fotografija: Dean Semler
glasba: Marc Shaiman
igrajo: Billy Cristal, Daniel Stern, Bruno Kirby, Patricia Wetig, Helen Slater, Jack Palance
producent: Castle Rock Entertainment, Nelson Entertainment, ZDA, 1991

Ron Underwood je leta 1989 zatresel tla horrorja s filmom **Tremors**, monster-movie podaljškom iz petdesetih, ki se dogaja v Nevadi, pod katero rijejo velikanski črvi, ki jih je Underwood diskretno snel iz science fiction ekstravagance **Dune** Davida Lyncha, jih pomanjšal na zemeljsko velikost in spremenil v predapokaliptično metaforo požrešne civilizacije, ki zahteva svoje žrtve na zahodu ZDA in je tako neposredno vzrok za eksodus ljudi v mesta. Znano je, da je Nevada že od nekdaj priljubljen Pentagonov poligon za jedrske poskuse, ki so od tam odgnali vse živo, v Hollywoodu in v filmskem spominu pa zaprašili ro-

mantično bistvo Divjega zahoda in hkrati povzročili, da so ljudje pozabili na pionirski duh in slast avanture. In kje je to oddaljevanje od ameriške tradicije in njenih korenin najbolj vidno, če ne ravno v yuppiejevskem stanu, ki se podreja tempu in zakonom japonskega neokolonizma ter spreminja Američane v nekakšen »alien nation«? Ron Underwood je tako s filmom **City Slickers** poskušal še enkrat zatresti Ameriko, tokrat njeno yuppiejevsko zavest, vloga rušilnih črvov, se pravi slabe vesti generacije, pa je tokrat utelešena ravno v tradiciji Divjega zahoda.

City Slickers je tako ob **Hooku** Stevena Spielberga in **The**

Fisher Kingu Terryja Gilliama že tretji film v zadnjem času, ki se loteva krize yuppiejevstva in obsesij srednjega razreda z ameriškim snom. Za razliko od omenjenih dveh, ki sta pravično in metaforično izraziteje obarvana, je **City Slickers** konkreten: Kaj lahko povprečen yuppie, ki je dosegel vse, kar zahteva civilizacija velemesta, pokaže zanamcem? Yuppie, ki se to sprašuje, je Billy Crystal, ki svoje delo spušča v eter v obliki reklama, kar je že samo po sebi stičen, nezanimiv in nekreativen posel, ki iz dneva v dan budi željo po avanturi zaradi svoje monotonosti, ki je posledica prenehanja inercije, ki žene yuppieja po druž-

beni lestvici navzgor. Kriza srednjih let se spremeni v neznatne avanture na lokalnem nivoju, toda velika želja po nečem drugem ne utihne in potrebna je dobra doza nečesa močnejšega, prvobitnega - film **City Slickers** tri yuppieje, Billyja Crystal, Daniela Sterna in Bruna Kirbyja, ravno tako kot **Hook** Robina Williamsa ali **The Fisher King** Jeffa Bridgesa postavi na začetek; le s to razliko, da se Williams in Bridges očistita, psihoanalizirata skozi sebe, skozi lastno pojmovanje socialnih vrednot, v filmu **City Slickers** pa je ta naloga dodeljena Divjemu zahodu in ameriški tradiciji, utelešeni v Jacku Palancu, zadnjemu prave-mu »brezimenemu« kavboju; Clint Eastwood je namreč ostarel in utrujen, John Wayne in Lee Van Cleef pa sta že pokojna. Mogoče je Hollywood dal oskarja Jacku Palancu ravno zato, ker je vsem povedal tisto, kar je že dolgo jasno - da je on pripadnik izumirajoče vrste, umirajočega žanra torej, westerna, ki se fragmentarno ohranja v zavesti filma skozi vse mogoče oblike, samo skozi western ne. In vsekakor je to tista ena in najpomembnejša stvar v življenju, ki jo Jack Palance poskuša prebuditi v treh mestnih fantih. Happy-end filma tako ni skrit v tem, da se vsi trije vrnejo prerojeni k svojim družinam, temveč v tem, da se ravno yuppiejem posreči prignati čredo živo in zdravo iz Colorada v New Mexico.

Underwoodov film **City Slickers** je tako nostalgичno obujanje časov, ko je na platnih in v zavesti Amerike še vladal western s svojo nesmrtno ikonografijo, časov torej, ko yuppieji in Japonci še niso pristali na Zemlji. Zato tudi **Silverado** Lawrence Kasdana iz leta 1985, eden zadnjih pravih westernov, ni vžgal - bil je preveč podoben westernu, da bi ga dandanes lahko kdo prepoznal kot takega. Dandanes westerna pač ne smeš pokazati: skozi film se ga moraš spominjati in ga le nakazati pod debelim slojem new-age scenografije; lahko mu dodaš tudi malo slišne podobe, kot je to storil Ron Underwood z odlomkom iz soundtracka Dmitrija Tiomkina; in konec koncev, lahko greš pogledat, kje so njegove meje, kot je to naredil Kevin Costner v filmu **Dances With Wolves**; nekdo te bo za to zagotovo nagradil - če ne publika, pa kritika. In ravno zaradi tega se ne smemo čuditi, da Jack Palance v filmu **City Slickers** ne preživi.

MAX MODIC

